

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

**Sefer ohel Ya'aqov ve-huh hibur na'eh ve-neḥmad 'al
ma'amerim tamuḥeh ḥidushe agadot ve-ḥidushe ṭe'amim**

...

Shapira, Ya'aqov Kahana

אריפּש אנהכ בקעי

Frankfurt de-Odrah, 479 [1719]

VD18 10050418

ישודיק תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9381

ניסכת אוהל יעקב קידושין

ואי שני לכו חתונה עליהן יותר חתונות נבחר הוסיף חבל
 ארבע דה' לכו תכלין וספקה עומקם הוסיף וז"ל כחאי שחיל
 גדול הוא לכם להרבות בטהרה סהרי חלונות חף דלה ספקה
 עתה וזכר' וחסידים עליהן כהמתן של ישראל וזע"כ וז"ל
 בהו עילתא ולא עברו בטהרה א"כ כ"ל כנצחה וז"ל חף שכן
 עוברין כנצחה יו להם תירין מכה הוסיף חבל ארבע שפסקה
 עומקם הוסיף וכוון שהוא וז"ל עילתא וז"ל למה כך דבר זה
 לעשותו חף כנצחה יו שחיל הדא ביאה וק"ל :

אמרי פ"ך בשעה שאמר הק"ה באנוי ולא יהי
 לך אמרו אומות העולם לכבוד עצמו הוא דורש
 כיון שאמר כבר את אביך ואת אמך חזרו והודו
 למאמרות הראשונות : רבא א"מ הא ראש דברך
 אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מכה סוף
 דברך ניכר שראש דברך אמת עכ"ל המאמר :

והוא תפוס וקורא מלאש ועד סוף לאמר דרשוני : והנני
 העוסק בהלכות כיוור חק"ך ק"ש מנדקדוקי' כמנח"ל' סתומת
 וזה לך ה"ל דקא' ס' ד' יודין כל מלכי ארץ וכו' מאמר פ"ך לא
 נח' אלא אמרי פ"ך וזחי קח קש' לים ולדרכא ל"ל אילו הו'
 כתי' מאמר פ"ך כתיי' חומר טהורות לא יודו ב"ל' מאמר א'
 עבל הדברות חבל כשהוא חומר אסרי פ"ך שמשע שכל הא' יודע
 כולן ככלל יודו וז"ל מאי קח קש' ל' מאמר פ"ך לא נחמר
 וכו' הכ' דקא' כיון שמשע חטוי ולא יסי' לך ח' לכבוד עצמו
 הוא דורש ולמה לא אמרו על דבר ראשון כשמשע חטוי חיד
 פ"ל להם לומר לכבוד עצמו הוא דורש נ' קשה כחאי יע"ש
 להם טא' כיון שמשעו כבוד הודו לחטיות דרשונות ולמה דוקא
 כבוד ולא שחר עניות וקש' ד' טע דאמ' רבא מנכא ראש דברך
 וכו' אלא חסוק דברך כיכר שראש דברך אמת וכחאי קפסלני
 רבא ועולא : והנה קש' ראשונה ב"ל לישב ע"ד
 הפטע עד דלא איתניא לכלל הדרוש והוא באופן זה שגולת
 דקדק כחאי קרא יודין ס' כל מלכי ארץ וז"ל הכין בו כוונת
 אמתית ולמי חתם הכוונה טע' ח' מאמר פ"ך לא נחמר אלא
 אמרי פ"ך שלמי אותו פירוש שהוא סתין כחוטו סקוק קי' ל"ל
 מאמר פ"ך טאו חתיה הכוונה חטורש יתיר טע' ח' כשהוא חומר
 חמרי פ"ך טאין טאון כ"כ אותו הכוונה : והוא פ"ע דא'

במכילת' הובא בילקוט יתרו וירבר אלוקים את
 כל הדברים האלה לאמר מלמד שדיבור הק"ה
 כל הדברות כדבור א' מה שאי אפשר לפה
 לדבר ולאזון לשמוע ע"כ הוא שם

וכצדוף טה' קשה לעולא כחאי קרא יודין ס' וכו' כי ששעו
 חמרי פ"ך ולפ"ס ריבטא לפי פשוטו הוא קחי חמנ' טעם פק"כ
 ועל' קח' יודין ס' כל מלכי ארץ וז"ל עולא רב"ל יודין בו
 שמשעו מנח"ך וחף תיבת שמשעו הוא מותר דכ"ל כל מלכי
 ארץ יודו מנח"ך וזוה כיון עולא טהוא אינו קח אע"כ טענות
 טהרי בעמיה' לא יכשרו טענות כמו שחמרו מה כתי' פי' ולמשע'ל
 לא יכשר לא תנחף ולעשו לא יכשר לא תנחף וז"ל חאי אפשר
 לומר שידון כל מלכי ארץ קח אמתיות וזוה הכין עולא כוונת
 אמתית כחאי קרא דקא' יודין כל מלכי ארץ חף עשו וישעאל
 כולם ככללן יודו כי שמשעו חמרי פ"ך טהוא קחי' אוס
 טהקדמנו במכילת' שפק"כ דובר כל סדירות כדבר א'
 מה שאי אפשר לבר' לדבר ולאזון לשמוע וכבר זה יודו כל
 האומות ולא עשה הטעות כ"ל האמירה לכד' וזוה מדקדק
 בפסוק דקא' יודין ב' כל מלכי ארץ כי שמשעו רוצה לומר כנס
 של שמי' זו שמשעו כמה דברות כפעם א' מה שאי אפשר לבשר
 ודם לשמוע והדר ח' חמרי פ"ך טעם נמי מה שאי אפשר
 לבר' לדבר טעני אמתיות כדבר א' וע"כ אמרי פ"ך ולא
 אמתיות כשר ודם : וע"פ הוזהר פשיטא טהוא מדקדק
 ופה טע' שא' יודין כל מלכי ארץ וזוה דאיתא

בוודר תרומה ע' רס"א כד הק"ה אתגלי על
 טורא דסיני בעשר אמרין כל אמירה עבר קל'א
 והאי קלא אפרש' לע' קלין : ובמדרש רבה שמות
 מפורש יותר שהי' נחלק לע' קלין ולע' לשון כדי
 שישמעו כל האומות כל אומה כלשונה -

וזוה מרומז יפה בפסוק יודין כל מלכי ארץ כי שמשעו חמרי
 פ"ך רוצה שכל מלכי ארץ כל ח' שמשעו בלשוננו ונחנא טהוא
 דכידר בפעם א' כל שבעים לשון וזוה פשיטא חאי שאי אפשר
 לבר' לפשות כן וזוה שידון חבל לא נוף סינות ככל' וכל
 זה הכין עילת' וע"כ הוקדש לו פאש' פ"ך לא נחמר אלא חמרי פ"ך
 רוצה לומר כיון שטיק' כנס טהודו שמשעו טק"כ דכידר כל
 דברות כדבר א' וז"ל לא היה ליה למישר חמרי בלשון רבי'
 חל

כיוור טה'
 ערות חשה
 ובעה לא תגל'
 חת כה ככה
 וגו' לא תקח
 וכו'

ולפ"ו יו כחן כסוק זה להקשות דעתא כרישא ערות חשה
 ובעה לא תגלה והדר ח' חת כה ככה וחת כה ככה לא
 עקח דעתא כרישא כערוס והדר ח' כה ככה וכו' ולא תקח
 דמשעו דרך ליקוחין כמנ' ואדרבא ס"ל לעישר טתחלה בלשון
 לקוחין וכמנ' ב"ל' בלשון ערוס דזו הוה משעו כדעם נחמיה
 טחם טהוא דרך ליקוחין דוקא או חסוריה לו כהם חבל חס'
 ראשונה שלח דרך ליקוחין או הוא מותר בטהרה : וע"ל
 לישב מ"פ דאי' כסוק פ' טני דוכות פ' ניכר וכו'ן מותרת
 לכני' ולאחריהם היינו חכם שאמר חשה כדור על כעלה או
 עדי' טהיו חמיותין על נט חשה חסורין הם לאותה חשה
 חבל מותרת היא לכמהם ולאחריהם ע"כ כהשנה וכמנ' חאי
 טחיל חסא דתמן כנטען מן טהשה חסור כחמה וככטה
 ובחיותה וכו' עיין טע טע שטיק' כמנ' תירין ראשון ותירין
 טני הוא זה ח' נמי כשי' דלא חסרן שכיבת' אהרדי לא קטרי
 אהרדי נברא דאמרי שכיבת' אהרדי קטרי אהרדי : ושירש'
 איחא חותרת' לכניסין וכו' ליוחס טחא ענת ויחס היא כניסין
 לישא חת כני' טל זה ויחס זה רגיל חלה : וע"ל תירין
 כמנ' כשי' דלא חסרי שכיבת' וכו' ולפ"ו קך הוא כהשך
 כסוקין' ערות חשה ובעה לא תגלה רוצה לומר שחף חשה
 כראשונה היא ערוה היינו טהוא כנטען מן טהשה וזו הוא חסור
 כחיה וככטה וכו' ועל כוה הוא חומר ערות חשה ובעה לא
 תגלה רוצה לומר שחף הראשונה היא עלך כערוה טחום
 טחזה כחמד בטהרה וז"ל חת כה ככה וכו' לא תקח רוצה
 לומר שאפילו דרך ליקוחין חסור ולהי' כן לז"ל ויחס היא
 טחיה ענת סי' ח' כדי טחיה רגילה חלה ולכן פתח כהחלה
 ערוס חשה ובעה ר"ל שחף הראשונה היא ערוס חמני טהוא
 נטען לכהה או חותיה וע"כ הם טעלו ענה כניסין טהוא
 ישא ח' חקרות' ולכן ח' כה ככה לא תקח דרך ליקוחין כלל
 וק"ל וכיה כווא לכיוור חאי ויחס : פ"כ חנחתי
 והכיוור נטחא לא טחאתי

עולא אפיתחא דבינשיאה מ' ד' יודין הכל מלכי
 ארץ כי שמשעו אמרי פ"ך מאמ' פ"ך לא נאמ' א'
 חל

כיוור חמרי
 כקדושין דרש
 עולא חסתח'
 דכי כשי' ח'
 ט"ד יודין ס' כל
 מלכי ארץ וכו'

כיוור
 כן
 וסעלי
 כק"ל
 ככור
 יוס
 כוה
 ד
 סכרי'
 חת
 סכרי'
 אכ"ו

כיוור כחמ'
 ס"ל טא' טל
 מאמר פ"ך
 מאמר חל'
 חמרי חמרי
 עפ"י חמל'
 ועפ"י חמרי
 סקוק

אך שכל זה עדיין תלי בפלוגתא דלעיל או אחרת דמינו שיהא קח
 חדיין ואלוקי קח ע"ו וזה הוא על שם לא יהי' לך חלוקי' אחרים
 על פני וזה דנין אותן אף על המחשבה של ע"ו וזה הוא טעם
 פסוקי' אף על ישראל' לדוכו ג"כ על המחשבה של ע"ו מטעם
 ש"כ' שנין שכוון יונת מללל ישראל דינו שיהא דנין ע"ו חבל
 אם נא' שוינו הוא ע"ו וזה אין דנין אף אותה בעולם על
 המחשבה ב"א על הטעשה שנה' למען הלך אחר הכוונת שאף
 אותה אינו דנין אותם על המחשבה ששיטת שאין דנין לישאל
 על המחשבה שיהי נקוט הכתת בידך שאף כשרנין אותה
 על המחשבה אין דנין לישאל כי אם בע"ו ומטעם דלעיל
 ונפ"ט כשאין דנין אף אותה על המחשבה ששיטת הוא שאין
 דנין לישאל כלל על שום מחשבה בעולם וזה הוא נכלול
 ונדור בעיני בע"ו : ועתה תבין עס דרריש עילא
 בזה שדרי פוח היס ידע תשגי דעיונות שהנכילתא וספרי
 ובמאי דלמיני כאשר כבר בארתי לך הכל באר הטיב ועל
 דנט שהכילתא שהוא אחר טעם כלל בדברי אחר כאשר יפה
 בוקשה לו לעולא דאם בן מאמר פ"ך פנו ליה למימר אלא
 שנקרא מוכח הוא כדעת הספרי ש"כ' שלא בארנו בדברי
 אחר אלא שני דברות האילו אנכי ולא יהיה לך חבל שאר
 דברות כל דיבר כמני עמנו כאשר וכמאי קתלמי אלא בשא
 קתלמי שמכילתא ס"ל שוינו הוא קח חדיין ואלוקי' קח
 חדיין ואלו מוכח הוא שסק"כ מהחמיר בכבוד הכריות וזה י"ל
 שסק"כ כלל כל דברות בדברי אחרת אלא הספרי הקדים
 לומר אלווקי' חלוקי' בכל מקום אלא דין וזה וינו הוא
 ע"ו ואם בן החמיר הק"כ בכבודו יופר מכבודו בשר ודם
 ואם בן אי חסר לומר סכל הדברות בארנו בדברי אחר וזה
 היס הטוב כבודם לכבוד הוקום וזה אינו שהרי ראינו כבר
 שסק"כ החמיר בכבודו א"ל' ל' שרק אותן שני דברות אנכי
 ולא יהיה בלכך כללן אלא שארי דברות דיברי דיבר כאשר
 ואם בן אז בוקשה לכן קושא גדולה וענינה שהני שני דברות
 אנכי ולא יהיה שגאורו כפעם אחת יהיה קופרת וז"ו וזה
 שאמרנו אם בן לכבוד עמנו הוא דורש וכאן מנא הקטירה
 סקום למה הם אחרו לכבוד עמנו הוא דורש ומה בכך שיהא
 בן שהוא לכבוד עמנו דורש והלא כל בכבוד היו שלו ולו
 באם בכבוד ולמה לא ידרוש לכבוד עמנו א"ל' שזה כלאון
 הוא כוונת הקושי' טעם שמתח זה שהוא דורש לכבוד עמנו
 אז יהיה לא ידע לך סותר שלא יוכל לדמות לכבוד עמנו
 ושא לך שדרי הוכחנו לעיל שזהו דעת הספרי ש"כ' לא כלל
 כל דברות בדברי אחרת כי אם אנכי ולא יהיה בכדי שלא
 להשוותן בכד הכריות לכבודו ואם בן מוכח הוא שכבודו
 הוא חמור ואם בן לסי זה קשה לא יהיה לך מה בא ללמדני
 חלה שבה ללמדניו שדנין אף על המחשבה שזו שירושון לא
 יהיה לך לבדך שאף שאין מי שידע אלא אפס אף קשה
 הלא כתוב אם ראיתי און בלבו לא ישמע ה' ונחם כלמוד
 בירושלמי שאין דנין לישאל על מחשבה אין צריך לומר
 כעטם שדעתי לך לגיל שכיון שהוא המחשבה ע"ו פרי
 הדי הוא דמינו כעובדי ע"ו ואותה דנין אותה אף על המחשבה
 אף כל זה הוא כיחא באם שגאור שוינו קח חדיין ואלו
 חלוקי' קח אע"ו ושוא על שם לא יהיה לך חלוקים אחרים
 ואם בן כשרנין אותה על מחשבה אז גם ישראל שאף שאין
 דנין אותה באום עבידה על המחשבה אלא בע"ו דנין אף
 סלכ"ו היתי צריך לומר שהק"כ החמיר בכבוד הכריות וזה
 דנין הוא דין ואלוקי' ע"ו ע"ט לא יהיה לך ויחא הוא
 אלא כמני מותר שהק"כ החמיר בכבודו דווקא ואם בן
 אז ל' דנין הוא ע"ו וזה אין דנין אף אותה על המחשבה
 כי אם על הטעשה שגאור למען הלך אחר הנו ופשיטא
 הוא שאין לדון ישראל על המחשבה ולמה יפה בוקשה להם
 להם כיון ששעמו אנכי ולא יהיה לך אחרו לכבוד עמנו
 הוא דורש רונה לומר הרי ראינו שהוא דיבר שני דברות
 בפעם א' וא"כ למה לא כללן כל הדברות כעטם א' שהרי הוא
 יגול לעשות בן דעת לי לכלול שני דברות או כזה וכזה

עס שהוקשה
 לעולא חמיר
 ס"ך לא חמיר
 אלא חמיר ס"ך
 זהו חלוקי'
 שמכילת' דס"ל
 דנינו קחי
 חדיין וכו'

א"ל' שכל להראות בזה שכבודו הוא חמיר וע"כ לא
 כללן כדי שלא להשוות בכבוד הכריות לכבודו וא"כ גם וינו
 ששיטת הוא סקאי חע"ו שזה הוא בכבודו ואלוקי' סוי דין וכו'
 דנינו הוא ע"ו הרי אף האותה אין חייבין ל"א על הטעשה
 וא"כ מתי לא יהי' לך שהרי אי חסר לומר שבה להראות
 שדנין על המחשבה הלא כתוב אם ראיתי און וכו' ומאי
 חית למימר שדנין עובד ע"ו הלא כיון שהוא לכבוד
 עמנו דורש אז גם האותה אי חסר לדמות על המחשבה וא"כ
 מתי לא יהי' לך ודוק הטיב וע"כ דוקא כששעמו דוקא
 שני הדברות הללו ודווקא ששעמו שתיקן ככת אחת וזהו
 בוקשה לכן דוקא : וכיוון ששעמו כבר אפ
 אכך ואת אהך חמור וסודו למאמרות שהשמויות והף זה
 צריך ביאור למה כששעמו כבר חמור וסודו : ומשיטת
 עס שאמ' רבא אחר טעמא ראש דברך אעית ראש דברך
 ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אעית
 ע"כ אף דברי רבא צריכין ביאור וכו' שרבה אינו בא ללחון
 רק בא לפרש מה שאמר כיון ששעמו חמור וסודו ולמה
 בן דווקא מותר כבר חמור וסודו ל"א מסוף דברך ניכר
 שראש דברך חמור רונה לומר מה שאמרנו לעיל כיון ששעמו
 כבר סודו ל"א דוקא מנח אותה עונה של כבר חמור אלא
 רונה לומר מנח שכבוד הוא סוף דברך וזה נולד להם ערבן
 מפתיק וסודו : והוא ש"פ דמי' בזהר יתרו ע"מ ק"ל'
 אמר רבי יצחק בהני חמש אמירין כלל כולה
 בהני חמש אמירין אתגליפו חמש אמירין אחרנין
 ודאי חמש מגו חמש וכו' אנכי לקבל לא
 תרצח רמאן דקטיל אועור דמותא יצולמא
 דמרא דכתיב כי בצלם אלוקים עשה אדם
 האדם לא יהיה לך לקבל לא תנאף וכו'
 נמצא שבדיבור ראשון אנכי נכלל לא תרצח
 ובדיבור לא יהי' לך נכלל לא תנאף :

ביאור לשם
 דוקא כששעמו
 דיבור כבר
 סודו לדברות
 שראשונות

ביאור הנעמו
 ולמי זה ל"ל לישם מה דקשה לי כהא דאמרנו ד"ל' שהק"כ
 החמיר סתורס על כל אותה ולשון שגא' ורח משעיר לפו
 שבה לבני עשו ואמרנו מה כתוב ב' לא תרצח וכן לבני
 ישמעאל וכו' וכאן היא תמי' גדולה למה דילג הק"כ
 שפתח לבני ישמעאל בלא תנאף וכן לבני עשו בלא תרצח
 ולמה לא באנובי כנו בישראל שהרי לא תרצח הוא דיבור
 הספי ולא תנאף הוא דיבור שביעי ואולי חילו סי' התחיל
 באנכי היו אף הם עקבלין והף כשענינו ללא תרצח אז
 לא תנאף י"ל אחר שכבר קיבלו מאנכי עד לא תרצח מוכ לא
 יחזרו ויקיימו גם לא תרצח וגם לא תנאף : והף שקושי
 זו לכד יש לתרץ ע"מ דמי' כשארם יחסין

אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתורה ישבין
 ישראל לגרי' דאילו בישראל כתיב בהו ויהייתו
 להם לאלותי' והדר והם יהיו לי לעם ואילד
 בגרים כתיב מיהוה ערב לבני לגשת אלי
 נאם ה' והיו לעם ואני אהי' להם לאלוקי'
 עכ"ל :

ולפ"ו יתרון שטיר שלישאל פתח בתחלה באנכי ס'
 חלוקיך שו היא מעלתן של ישראל להיות לכן תחלה
 לאלוקים ופדר יהיו לי לעם וע"כ פתח באנכי שזה
 הוא אלוותו וזכר נוס להם מנות שבוה הם יבין
 לו לעם : אלא באותות אף כשהם באים להפגיד
 כתיב והיו לי לעם ופדר אבי' להם לאלוקים וע"כ כשבא
 לאותה סתם בלא תרצח וכלא תנאף שבוה הם יהיו לך
 לעם וסדר שווא להם לאלוקים

כמה
 למה ל
 פתח
 בתיבת
 חכיו
 סת"ס
 פתח
 בל"א
 ולשעמא
 פתח

כן כ"ל לתרין קושיא ה"ל אך עדין קשה גם על הנחמה
 כ"ל להושיע מעלה זו בין ישראל לגרים וחף שיש ליכא פירושו
 על זה וה"ל הוא כדאיתא בלוח העצמים שלי שק"כ מה ש
 מידה כבוד מידה ולבני ישראל ועינו שאמרנו כעשה וכשמי
 ואם כן שקדויות כעשה לבחיש שעד שלא שמינו מנפשו
 קבלו עליהן חלוקותו תחילה וחף הקדוה בידך הוא עשה כן
 עתה שמתחלה חילוקן לחלשים והדר וסם יסיו לי לעם אבל
 גמי חומת שהם אפרו זה כפי כוונתו ורצו לידע מה יהיה עבודתם
 וכמה יהיו לו לעם ואו כשיוטב להם יקבלו חלוקתו וע"כ גם
 הק"כ שילם להם בזה שאף אם יהיו לפתגור ויהיה לי תחילה
 לעם והדר ואחריהם להם לחלוק' שהרי גם הם עשו לי כזה ודוק
 כי פירוש כיון הוא ואם נסתר לומר הלא זה היה מתחלה שק"כ
 להם שיש שיקבלו את התורה שערין לא עימנו בכלים ולא עתה
 באנו לישראל ולכן בלא תרצה אין זה קושיא כלל שהרי הק"כ
 הוא הירוש' משתבות אדם וחף גם תלמודו כדמור שהרי אמרו מה
 כפי כוונתו ועוד י"ל שאין זה קושיא כלל שהקשה לן לזה
 לא פתח לאותה בראש הדיבור שהיא חכמי ופתח בלא תרצה ולא
 תירץ דלעיל למתוח להם בנפשות ולא באנוי שהיא חלוקתו
 ובאותה הם יהיו לי לעם תחילה אך עדין קשה למה דוקא
 שדברות וא"כ יהיה לא תרצה בחלו שני דברות שאף שן הדון הוא לפי
 אינו שני הנפשות מה שאי אפשר לטן לקבל ולפי מה שקדויות
 לעיל מה דאיתא בוודר יתרו שמינו חמירן כוללן כל עשרת
 לא תנאף וכו' ודיבר חכמי כלל לא תרצה וכו' ויהיה לך ככלל
 ככלל באנוי וכו' לא תנאף הו כוונתו לא יהיה לך שהרי הוא ככלל
 בלא יהיה לך וא"כ מה שפתח לעמו בלא תרצה הו עמש כאילו
 עתה באנוי שהרי לא תרצה ואנוי הוא חד וכן מה שפתח לישמעאל
 בלא תנאף הו גמי כאילו עתה בראש דיבר שהרי כבר הקדמו
 שיש פלוגתא בין המכילתא לספרי שדעת המכילתא הוא שק"כ
 כלל כל הדברות ואמרנו בדיבר א' וספרי הוא כ"ל שרק אנוי ולא
 יהיה לך דיבור בדיבר א' ועב"ל לכל הדעות שאנוי ולא יהיה
 לך דיבור א' וא"כ פוי לא יהיה לך דיבור ראשון כמו אנוי ואף לא
 תנאף שהוא ככלל בלא יהיה לך הו כוונתו לא יהיה והו גמי דיבר
 וישאן וא"כ אף שפתח לאותה בלא תרצה ולא תנאף הו כפי עמש
 בראש דיבר עמש ועב"ל שיש פלוגתא בין המכילתא למה שכל
 תרצה ובבב"ב יש תירץ דלעיל שזו היא ש מעלה בין ישראל
 לגרים ולשארל מתחלה להיות להם לחלשים וכו' ועוד כ"ל
 תירין אחר שהרי מה ידענו כבר שיש פלוגתא אי הק"כ מתמיד
 בכבודו של בריותו לא ולא אם באמר שק"כ אין מתמיד
 בכבוד הכריות כ"ל בכבודו ואו וינו הוא ע"ו ואלוקי' הוא דין ואו
 אין דין על המחשבה אפילו בע"ו שהרי וינו הוא ע"ו ובתיב לחמן
 שלך אחר הנו דוקא שעשה עשה וזה הוקשה לאותו כיון
 ששעמו אנוי ולא יהיה לך שהם קושיא אהדדי שהרי כיון שהתחיל
 באנוי ולא כלל בו כ"ל לא יהיה לך השיך לכבודו וא"כ שהוא
 לכבוד עמו דרוש וכן וינו ע"ו וא"כ אין דין אף אותה על
 המחשבה וא"כ מהי לא יהיה לך שאלו ללמד שדין על המחשבה
 והלא ממש מה שפתח באנוי מוכח שאין דין על המחשבה כן
 הוא קושיא שלהם אך לפי מה שהקדמתי לך לפי הוודר בלא תרצה
 ולא תנאף ככלל באנוי ולא יהיה לך ועו כפי שפתח בלא תרצה
 וא"כ אין לך עדין עתה שהוא החמיר בכבודו שהרי פתח באנוי
 שהוא לכבודו זה אינו שהרי לא תרצה ככלל בו ופוי כאילו פתח
 בלא תרצה ואיכא למדיק איכא שהוא החמיר בכבוד הכריות
 וכן וינו הוא דין שהוא כבוד הכריות תחלה ואלוקי' ע"ו ע"ל לא
 לא יהיה לך ואו דין על המחשבה וא"כ אין שום קושי' וזה כיון
 הק"כ שפתח עמש א' באנוי ועמש א' בלא תרצה להראות דבר
 זה ששתיים הם דיבר א' וזה תבין מה שאמר רבא עמוק
 דברך כיבר שראש דברך אמת ולא לחלוק אדעולא אפתא כ"ל
 לפרש דברי פולא אפתא שעולא א' כיון ששעמו כבוד הוודר
 למתעורר הראשון ועדין לא פירש אך השקטה ונחה דעתם
 מקושיא הראשון שהרי אנוי ולא יהיה לך הו תרי טיילי דסתרי
 אהדדי אך שעולא עתה כוונתו להא דאיתא בוודר שבתתה הראשון
 ככלל החשבה האחרונה באנוי ככלל לא תרצה ופוי לא תרצה
 ראש הדברות ואיכא למדיק איכא שהוא שק"כ החמיר בכבוד
 הכריות ואו וינו דוקא ואלוקי' ע"ו ע"ל לא יהיה לך דומין

כמה טעמי
 למה לישראל
 עתה שק"כ
 במ"ת במילות
 אנוי וכשאלו
 ה"ה לקבל
 פתח לעמו
 בלא תרצה
 ולשמיאל כל
 תנאף

על המחשבה ואם כן אין כאן תרי טיילי דסתרי אך שעולא
 לא פירש דבריו כ"ל בקיבר ואמר כיון ששעמו כבוד הוודר וסודו
 רצונו לומר כיון ששעמו כבוד ושוב לא ששעמו אחר כבוד לא תרצה
 ואו הכיבו דבר גדול שהיה קשה להם שלא באחרונה מה כתוב
 ואמר לנו לא תרצה וכן לישמעאל לא תנאף ועתה אך עדין
 מנות כבוד ש שעמו ותו לא והאיך הוא שתי דברות שא"ל לנו
 אלא כ"ל ששני שתיים דברות הם ככללן בשתי דברות הראשונות
 משום דהם ככללן באנוי ולא יהיו לך
 ואו כודע להם שלא תרצה הו גמי ראש הדיבר וע"כ הוודר
 אך שאף שכל זה שיש דעת עולא ט"מ כיון שלא פירשו דבריו
 והטעם יסבר שכיון ששעמו כבוד כקבלק שקושיא שלהם ואף
 ששעמו עו' אחר כבוד מוד דברות האחרונות אך שחזר מנות כבוד
 יגא להם איזה לומר ומוה כקבלק שקושיא שלהם ובכאפ ע"כ
 אינו וע"כ בא רבא ופירש דבריו שכאפתי אין כאן שום לומר
 מחשבות עתה של כבוד שיוכל לטלן קושיא שלהם אלא שלום
 כיון עולא ששעמו ראש דברך איתא דברך ולא סוף דברך
 אלא מסוף דברך כיבר שראש דברך איתא דברך ולא סוף דברך
 סוף דברך שהרי כבר הוא סוף דיבר שלמי הוודר דחש
 האחרונים הם ככללן בראשונים ואין צריך לפורטן וא"כ הו כבוד
 סוף דיבר ואו הו לא תרצה ראש דיבר ואין כאן שום כוכא
 לומר שק"כ החמיר בכבודו שפתח באנוי הלא גם פתח
 בלא תרצה ואו אין קושיא כלל וזהו שאמר מסוף דברך שוכח
 שכבר הו סוף דברך כיבר שראש דברך שהוא לא תרצה הו
 איתא שאין כאן שום קושיא כלל וזהו שאמר עולא כיון ששעמו
 כבוד אין רצונו לומר ששעמו כבודו של כבוד ומכאן אותה ממש
 הוודר אלא וכו פירושו כיון ששעמו כבוד שהוא סוף דברות
 שהרי לפום רישא הוא אינו כי אם דיבר חמיר ואו לא תרצה
 הו דיבר שמי ואו היה הקושיא שלכם קושיא
 אבל כיון ששעמו מוד זה של וזה שחשם ראשונים כוללן החשם
 האחרונים ופוי כבר עמש סוף דברות ואו הוודר למחמיר
 הראשונות שהוא אנוי ולא יהיה לך שאין סותרין וא"ל כלל
 ודוק כי כיון הוא בע"ו וזהו ועוד כ"ל ליבם ע"כ
 חוסן דשעמו מודר ויהא מוכחי דברי רבא והוא ע"כ

ביאור המאמר
 הכלל באוסן
 אחר ע"כ
 שמוע

דאיתא בפ"ק דר"ה אירפא רמי בריבי ורב חסד
 וכתבי ואמת בתחלה אמת ולבסוף חסד וכו' ע"כ

וא"כ ש"מ מהא דאף שבאמת כתיב חסד בתחלה והדר אמת
 מתרנין בתחלה אמת ולבסוף ורב חסד ואף שאלו קשה מנא
 ליה לתרין חסד להסך מה שאלו רואין שהוא אינו כן אלא
 כראש ליה דהוא ע"מ מה שכתבתי עמש ספקין לכה דאיתא
 ש"מ בכמה מקומות אין מוקדש ומאומר בתורה ולמה כן
 וי"ל שזה הוא טעמו שהרי לפי דעת המכילתא שק"כ
 דיבר כל התורה כמעט אחת בדיבר אחת ואם כן אין כאן
 שום מוקדש שהרי הכל כמעט אחת בדיבר אחת ואם כן אין כאן
 בשר ודם והיה ק"מ התורה כל דיבר כפי עמנו דלא פני
 בלאו הכי ואם כן אין ללמוד מזה כלום אף שאם הוא מוקדש
 בתורה וזהו כפי כיון בגמרא
 דקאמר בתחלה אמת ולבסוף ורב חסד ואף שאנו רואין ב"ה אילתא
 שהוא כבוד איכא אלא שהכתיבה אינו ראה עכא שהדיבר רמי כתיב ורב
 שיה כמעט אחת וזהו כיון רבא שאמר בדקדק לשונו ראש
 דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך רובא לומר ראש
 דברך אמת שהרי אנו רואין כי כן כתיב אמת לבסוף ואתה
 אומר שתחלה אמת וזהו שאמר ראש דברך אמת שמתרין
 מסתן ואמר שראש דברך הוא אמת וע"כ זה להסך מה שאנו
 רואין שהוא אינו כן אלא שיש שש שכתוב אין שום ראש חסד
 שדברות כולן באמרו בדיבר אחד ובשפת כתיב' ביש
 כושב כדמו ואם כן אף כאלו ל"ל דעת המכילתא שק"כ
 דיבר כל הדברות בדיבר אחד אך ששטע מן הדברת הו
 דייך לדקדק איזה דיבר כי לא פני בלאו הכי ומוה אין
 שום ראיה רק שהדיבר שאמר שק"כ וק"כ בדיבר אחת
 אחר כל הדברות ואם כן אין שום הוכחה

ביאור הנמר'
 חסד ורב
 חסד ורב
 חסד ורב
 חסד ורב

מסכת אהרן יעקב מירושין

לומר שהק"ב הקדים כבודו ואין כאן שום קושיא בעולם וק"ל :
 וע"פ חזון נח לענין הראשונים שהעלתו לך כשילבול טעם
 עסקיק למה הק"ב הקדים לשרא ליהויה לטם
 לחללים תחלה והדר והם יהיו לו לעם ויהי שחין בן בגדים שהם
 יהיו לו תחלה לעם וח"כ והוא יהיה להם לחללים וסעלתי כזה
 בעשים וחד ענהו הוא שכתבתי לעיל שהרי ישראל קדמו בעשה
 לבעשע וח"כ הם קבלו תלבותיהם תחלה שחמרו בעשה והדר חמרו
 בעשה וח"כ חק הק"ב טעם עמהם בן לביות להם לחלקי תחלה
 וכו' ולפי"ל ל"ל לישא ערש תנא דבי חלוטו וז"ל כשחמרו ישראל
 בעשה ונשבע מיד ח"כ הק"ב ויקחו לי תרומה ע"כ והנה תיבת
 מיד הוא כתיבתו וז"ל שלום כתבונן והוא ע"פ דחיתא ברש"י
 ויקחו לי חותי קחו וגם זה צריך פירוש ח"כ שיק לומר חותי קחו
 חבל לפי זה דלעיל חתי שפיר שהרי מעלה זו יש בין ישראל
 לגרים שחמרו תחלה הוא לחללים וכו' ולפי"ל בן שבביל
 שחמרו קדמו בעשה לבעשע : ולזה יפה ח"כ תנא דבי חלוטו
 ביון שחמרו ישראל בעשה ונשבע מיד ח"כ ויקחו לי תרומה רונה
 לומר ביון שהקדמו בעשה לבעשע ח"כ וזו שכתבם ויקחו לי
 תרומה בערשי חותי קחו ר"ל שיהי אחיה לטם לחללים ולכן ח"כ
 מיד ויקחו לי שזו היא מעלתכמה שחין בן בגדים שהם יהיו לי
 תחלה לעם והדר אחיה להם לחלוקי וק"ל וזהו כמי כוונת
 הדרש רבה שיר השיירם ח"כ סודרי' לשכון יה חלוקי' ח"כ סודרי'
 הק"ב עשה שכינתו עליהם בחיה וכותי בזכות כל אשר דבר
 ה' בעשע ונשבע ולפי זה דלעיל הוא פשוט מאוד ר"ל ח"כ סודרי'
 כרש"י שהם סודרי' ואינם לי לעם אע"פ ח"כ חתי עשה שכינתו
 עליהם ואחיה להם לחלוקי' ואחיה וכותי בזכות בעשע ונשבע
 שהם הקדמו וזו כוונת ג"כ שכתבם הטוב שא"כ ג"כ לטם עקדי' וק"ל
 ועוד ל"ל טעם אחר אהא שהקדמו ישראל בעשה לבעשע והוא
 זה לפי שחמרו ישראל המה ראו ח"כ החומות שחלנו מה כתיב
 ביה ואמר לטם הק"ב חותן דיבר שא"כ חמרו להם לקיים וע"כ
 ח"כ ישראל נתחמרו לחמור בעשה כלי שום שאלה מה כתיב ביה
 דתי שאלו טן ויאתר לטן ג"כ איזם דיבר שלא יתא חמרו לטן
 לקבלו וע"כ הקדמו לומר בעשה ויסייה מה שיהיה : ועוד
 ל"ל שכוין ישראל שתחמקין לזה ע"פ שהם יודעין שבדבר המעשה
 יזר הרע שתגרה טלח לפשות חבל בדבר שאינו מנוח
 אינו מתגרה וע"כ הם הקדמו לומר בעשה קודם שחמרו
 עשה שכוין שיתיראין דאם יאתרו מה כתיב ב' ויגיד לטם הק"ב
 מה שהם מכוין לעשות וכן יתגרה עליהם יז"ל לומר טלח יקבלו
 וע"כ הקדמו בעשה לבעשע וזהו כוונת הדרש

ביאור ערש
 תנא דבי חלוטו
 כשחמרו ישראל
 בעשה ונשבע
 מיד חותי קחו
 לי תרומה

בכמה דוכתי אי גרי' ערש ישראל חו' לזו והוא תלי כוס דאם
 נח גדול הטובה וזו ישראל ערשיו ואם כחש גדול ש' יזינו טובה וזו
 גרי' ערשיו : ולזה דמי עוסק בקידושין ל"ל לישא ערש
 דאיתא בירושלמי דקידושין כבד אתה' מהונך
 א"ת מהונך אלא מהונך ומכאן הוא יר"ף שם
 שהק"ב ה' החמיר בכבוד הרביות יותר מכבודו
 דאילו בכבוד אביו הוצרך לחזור על הפרזהים
 ולכבד אביו להאכילו וכו' ואילו גבי הק"ב
 אמרינן א"ת מהונך אלא מהונך שאם חנך ה'
 אז בכבודו כגון אם נתן לך בית עשה לו מוזהו וכו'
 ועיין שם בירושלמי ולא נהירא לי שהרי כבד זה אית' פלוגתא
 ברז"ל אי כבד משלנו או לא ולמאן דכ"ל דכיבד הוא משל חביו
 דווקא אי חמיר לומר שהחמיר הק"ב : ולי מראה לפרש בענין
 אחר וזהו כוונתו לדעתי והוא דאי' כס' ולא תחמר בתי
 ועומם ידי עשה לי אית הקייל קוה וכן אל יתפלל חכם בחכמתו
 וכו' ע"פ שכתבנו ופירושו הוא שלא יאמר אדם שהוא טעל דית
 אלח יודה להק"ב כס' שהכל הוא שלו וכן הוא אומר לי כספך ולי
 כבודי אחר ה' ככחותי' וכו' ח"כ גם כאן כבד את' ה' מהונך וזה הוא
 כבודו וזך יבכדוהו מהונך לז"ל אל תקרא מהונך אלא מהונך
 רונה לומר כזה אשה וכבדהו שלא תחמר שהוא מהונך ר"ל שהוא
 טעל דית אלח מהונך שתאמר תמיד ש' הוא מהונך שכל טעל
 וזהו אשה וכבדהו וק"ל

מאמר תמוה

פ"ק דקידושין אמר ר' אבהו כנון אבימי ברי קיים
 מצות כיבד המשה בני סמכי הוה ל' לאבימי בחיי
 אביו וכיהוה אתא ר' אבהו קרי אבבא ריהי ואל
 ופתח ואמר אין אין עד דמטא התם יומא חד א"ל
 אשקיין מיא אדמייתי ל' גמגם גחין קא עלי' עד
 דאתער אסתיע מילתא ודרש מזמור לאסף אהי'
 באו גוים בגחלתך עכ"ל : וסייע' אסתיע עילתא
 בעורו נחין לפניו וכו' במדר' חזו' ח"כ טעל היה פתח בו קודם
 לכן לרורסו : יש מפרשי' שבמקרא זה לברו
 דרש מזמור לאסף וכו' קינה מבעי ל' ודרש כך
 שא' שירה על שכולה המתו על עצים ואבנים
 שבביתו ומתוך כך הותר פליטה בישראל שאלולי
 כן לא הותר שירי ופליטה ח' וכן הוא אומר כלח
 החמתו ויצת אש בציון : ובתוספ' וז"ל ודרש
 אבימי מזמור לאסף כתוב במדרש שאסף אמר
 מזמור ושירה על שטבעו בארץ שעיר' והוא
 ע"פ משל לשפחה שהלכה לשאוב מים ונפל כדה
 וכו' כך בני קרח שהיו בלועי' כשראו שטבעו
 בארץ שעיר' אמרו ושירה לאמור כמי שיוציא
 את השעיר' וציא גם אותנו לכך א' אסף מזמור
 מפני שהוא במשפחת קרח עכ"ל המאמר :

ונרץ ביאור חדש דקאמר כנון אבימי ברי קיים טענה כיבד חמסס
 בני סמכי כוה לו וכו' טע' תלי כוה דחמס' בני סמכי כוה לו וחי לא
 פוה לו ה' בני סמכי לא כוה קיים מנוח כיבד : כ' דאח' יומא חד
 ח"כ אשקיין מיא וכו' נחין קא עלי' ומה ל' נחין או לזו ג' דקאמר
 אסתיע מילתא ודרש ועי' שדרש מה טעל הכין בו קודם לכן
 ומה נפקא לן חס הכין קודם לכן או לא ודילמא דרש כדך
 שדרש כל טעם מילתא דתפת' ומכאן לן שהוא לא הכין קודם לכן
 דילמא לא עסק בו עד כשתא עתולם ועתה התחיל ודרש וחף
 י"ל שזו עשיע טעלן שאמר תפתיע מילתא כלומר שפיר
 כשנתן

**בשבת פרק ר' עקיבא אמר רבי אליעזר בשעה
 שהקדימו ישראל בעשה לבעשע יצאה ברת
 קול ואמרה להם מי גילה לבני רזו זה שמ"ה
 משתמשין בו דכתיב בכרחה' מלאכיו גבורי כח
 עושי דברו לשמוע בקול דברו ברישא עושי
 והדר לשמוע :**

כוונת הנמר'
 ס' טע' ט' טע'
 שהקדימו
 ישראל כפשו
 לבעשע יצאת
 ב' ק' ואמרה עי'
 גילה וכו'

ומירש"י עושי דברו לשמוע מוכני' לעשות קודם ש' טעמו ולא כדך
 שאר עבדי' ששומעין תחלה את הדבר לידע אם יוכלין מקבלין
 עליהם אם לאו וז"ל למה באמת כן ש' טע' מוכני' לעשות
 קודם ש' טעמו וז"ל שהרי כנורא ח' סלונתא כוה אי גדול המנוח
 ועושה או לא והשכל תחייב לכל מי שיש מוח בקדקדו לביות
 גדול שאינו מנוח ועושה חמס' שהרי טעם זה אהיה
 ל' אש גרים שאינן מנוי' וכו' ח' טע' ח' כתומס' טעמו טעם
 לגדול המנוח ועושה עשנו כשהוא מנוח יזר הרע שתגרה עליו :
 ועתה הרי לכתב הטעם למה חמ"כ תתחלה עושי דברו והדר
 לשמוע כמ"ה ח' ח' כן יז"ל וזו ל"ל ע גדול שאינו מנוח וע"כ
 עושי דברו ברישא והדר לשמוע וק"ל וזהו שא"כ ח' מי גילה לבני
 רז זה ש' טע' שתחמקין בו ר"ל שזה אינו בלח ל"ל לתי' חבל
 להם היה נחה שתחלה לשמוע וזו היו חמין וזו היה שכתב גדול
 וחף ע"פ כן הם הקדמו וחף שא"כ יהיה להם שבר טועט כמי
 שאינו מנוח ועושה אלא ש' טע' שאין עיקר כוונתם לקבלת הסכר
 ב"א עיקר חמסס ורצונם בקיום שנות לבד וע"כ החזיק להם
 עונה על הקדמה וק"ל : וז"ל שבוה תלי כמי שהלונתא בנש'

ביאור תלמי
 ארץ ע"ק
 דקידושין ח'
 אכחו טן
 אבימי בני
 קיים טע'
 כיבד פ' ט'
 סמכי ח'
 לאבימי טו

מסכת אהרן יעקב קרושי

שמימי לא הכיח להם לתת כ"א דוקא הוא בענין : ועדיין קצת בחיי משכחו בזה שמתה הפתח שהרי אין בזה שום חסרון כיון ועדיין לא הגיע שום עמשה לידו וטוב חיו ויהי עשה דמה כן כפינה וכו' ח"ל שעיקר השבח הוא זה שהרי יש דעות חלוקות אי בכבוד אביו הוא חמור או בכבוד אביו אביו

וכדאיתא במזרחי פ"ו צא מה שאמ' יעקב לר' אלהי אבי אלהי אברהם ופתח יצחק ופירש"י שא' ופתח יצחק שלא ירצה ליתר שמו על אביו שהוא בחייו שאין הק"ה מיוחד שמו על הצדיקין בחייהו ולכן אמר ופתח יצחק

הקטן שם חר"ם למה אמר אלהי אביו וסדר אמר אלהי אברהם ותיקן זהו ללמד שכבוד אביו הוא חמור מכבוד אביו אביו : וכבר הקדמנו שלמי הסברה הנה בכבוד אביו אביו חמור מטעם שאם הוא יזכר לאם משום שאת ופתח כולכם חייבים בכבוד אביו כן יש לומר כפי לגבי אביו אביו ח"ל שיש סתירה לזה הסברה דשמימי אב שהוא הוסיף לכבוד המקום שהוא שותף אביו אביו אין קטן בכבוד המקום ואם יהיה חמור מאביו ח"ל יהיה בכבוד אביו אביו חמור מכבוד המקום כן היה שאל' אביו ח"ל שהוא חמור מכבוד אביו ח"ל הרי הוא הוסיף לכבוד המקום ואף שהיה ג"כ הוסיף לכבוד המקום ח"ל שהוא שם יותר מכל חמור אביו אביו ח"ל חייבין בעצמו פש"ל אביו אביו שהוא אביו שם לכבוד המקום ופ"ל הסברה לומר שכבוד אביו הוא חמור מאביו אביו :

ביאור ח"ל שקייב אדם בכבוד אביו יותר מחייו או שקייבין בני סביב אדם בכבוד אביו יותר מאביו דהך טעמא הוא עיין עליו

כיון שהוא לו לישב ח"ל משום שהוא כבוד אביו לכבוד השכינה וע"כ הוסיף נחין כיון שהיה לפני השכינה וכו' יסוד חמור רבי אבהו שיעולם לא קיים חכם מנוח כיבד את יותר מאביו דחילו שחר חסד ח"ל חס יסוד מכבד אביו יותר מחייו ח"ל בהם שידון לו כיבד אביו וכיבד אביו אביו אז יהיה הוא מכבד יותר אביו אביו מאביו דהך טעמא הוא כיון שהוא מכבד אביו יותר מאביו מטעם שכולם חייבין כן הוא נתי יחיד בחיי אביו ואין כחן כיבד כלל וכן לסיק דהם מכבד אביו יותר מאביו אביו ואז הוא יבטל הסברה ואז אין אביו קודם לאביו אביו ח"ל חייבין לו קטנה בני סביב וכו' לא הכיח להם לתת כ"א דוקא הוא בענין : ועדיין קצת בחיי משכחו בזה שמתה הפתח שהרי אין בזה שום חסרון כיון ועדיין לא הגיע שום עמשה לידו וטוב חיו ויהי עשה דמה כן כפינה וכו' ח"ל שעיקר השבח הוא זה שהרי יש דעות חלוקות אי בכבוד אביו הוא חמור או בכבוד אביו אביו

ואגב נראה לי לישב מה דאיתא במגילה פרק הקורא למפרע כתוב א' אומ' ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה ובר"ב ואגב עמרת בהר וכו' ר"ב חנינא אומר לא עומד ולא ולא יושב אלא שוחה רבי אבא אמר אין ישיבה אלא עכבה שנאמר ותשב בקדש ימים רבים : רבא אמר רבות מעומד קשות מיושב :

פ"ל כנראה ואף שלפני ריב"ז נראה כחן שיש כחן מחלוקת בין סו"ד החילו אבל לי נראה דהין כחן פלוגתא רק כל אחד מהם דברי חבירו ובהקדים אפרש לך גם מה דקשיא לי למסרס"א והוא תירץ שם אבל לי נראה בזמן אחר ח"ל מהר"ל וכתב ואגב עמדתו כו' א"ל דקרא ואשב בהר ימים ג' לוחות הראשונות הוא דכתיב וכו' קרא ואבני עמדתו ימים בלוחות הראשונות וכתב ח"ל שיש עמדתו ליתן את החמור של זה בזה מדכתיב בהחזנות כיווים הראשונים ע"כ דברי מהר"ל : ועדיין יש כחן להקשות על מהר"ל אולי קא קשי' ליה למה שהקטן משום דלאשכחתי בלוחות הראשונות ואבני עמדתו כתיב בלוחות הראשונות דלמא גם מהקטן ידע וזה ח"ל קא קשי' ליה ח"ל שאל הלא פורס ח"ל הוא לנו ולמה בראשית כתיב ואשב ובשניות ואבני עמדתו ופי' הכריחו למהר"ל לומר דשעת ליתן את של החמור בזה בזה דהך ענין לומר דחילו בלוחות הראשונות כתיב ואשב ואבני עמדתו וכן בלוחות הראשונות מדכתיב ביהו"ה הראשונים דלמא אינון ומהקטן קא קשי' ליה ח"ל שאל כדלפ"ל ח"ל לישב דעת מהר"ל דחובת ליה מדעת התרין כן שהרי רבא ח"ל רבות מעומד וקשות מיושב ופי' הוה קשות מהקטן ע"י שאל חזרונות עראשני' דכחן כתיב ואשב וכחן כתיב ואבני עמדתו וא"כ ח"ל תירין לו רבא רבות מעומד וקשות מיושב והלא תורה אחד לנו ולמה חז"ל לוחות רבות וחדא לוחות קשות וכו' מהכריחו לומר דשעת ליתן החמור של זה בזה וכו' בחילו דחז"ל לוחות כתיב ישיבה ועמידה וכו' דקא קשי' ליה להקטן ויטה תירין רבא רבות מעומד וקשות מיושב רובה לומר מקשות מקשות יש בתורה וזה שבו רבות מעומד וקשות מיושב וכן בלוחות שזית כן ח"ל דעת מהר"ל אבל לי נראה דלעולם מהקטן הוסיף על רבא שזית ח"ל שאל

דבלוחות

ביאור ח"ל שקייב אדם בכבוד אביו יותר מחייו או שקייבין בני סביב אדם בכבוד אביו יותר מאביו דהך טעמא הוא עיין עליו

ביאור ח"ל שקייב אדם בכבוד אביו יותר מחייו או שקייבין בני סביב אדם בכבוד אביו יותר מאביו דהך טעמא הוא עיין עליו

